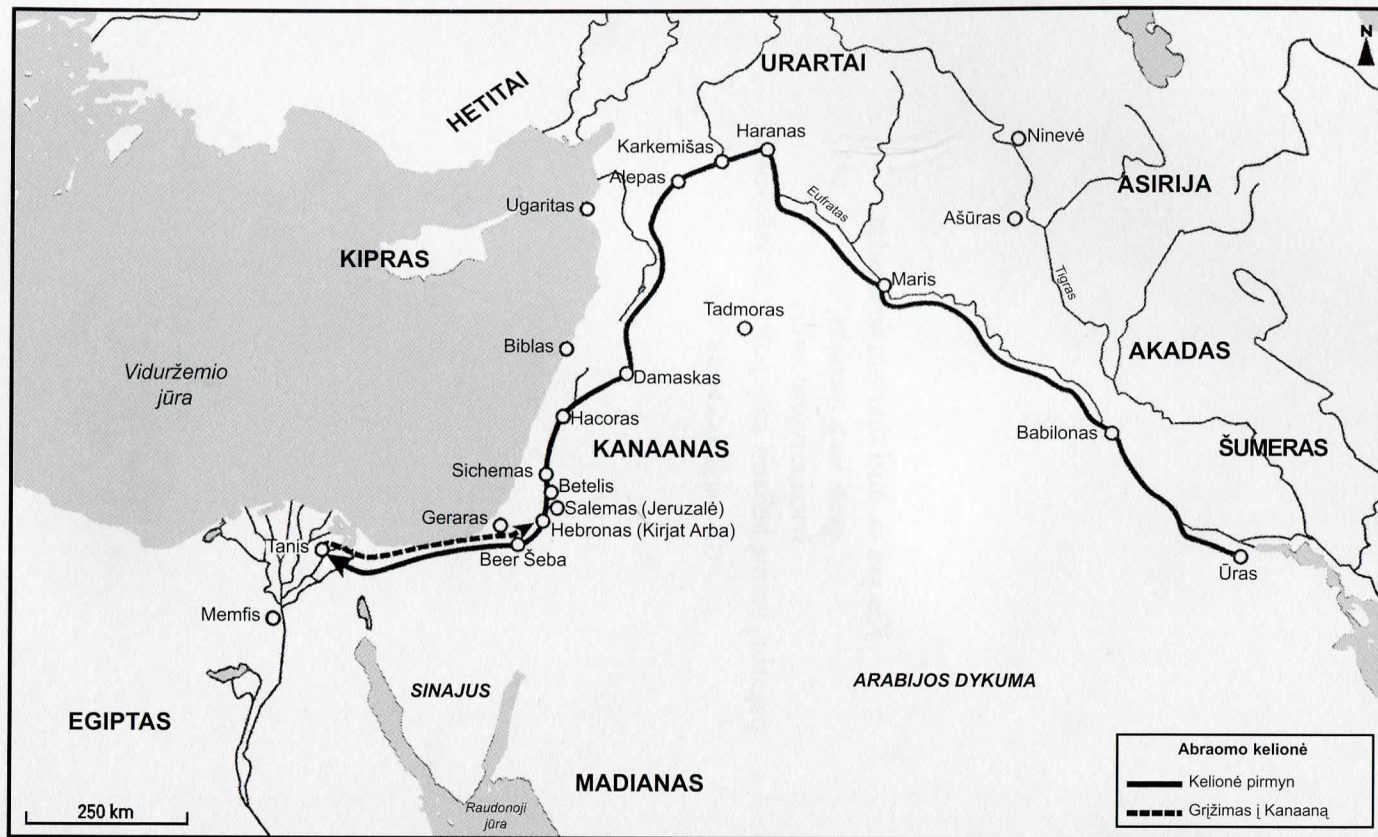

Saros ir Abraomo kelionė iš Ūro į Egiptą.
2100 m. pr. Kr.

Prologas

Dukart šią naktį mano krūtinė nustojo kilojusis. Dukart šią naktį ji liko tuščia, suragėjusi kaip sudžiūvęs burdiukas.

Plačiai atverta burna aš gaudžiau ausros vėją ir negebėjau jo įtraukti. Tamsoje iškeliaiu virpančias rankas. Skausmas, rajus kaip kirminas, persismelkė į kaulus.

Paskui visa tai liovėsi. Pajutau, kaip oras vėl ėmė sroventi pro lūpas, liežuvį, vėsus ir švelnus tarsi pienas.

Tai ženklas, ir aš jį atpažinau. Po tiekos metų ir tiekos išbandymų Jahvė, nematomasis Dievas, atskirs Sarą nuo Abraomo. Ateinančią naktį ar tą, kuri seks po jos. Labai greitai Jis pasiims mano gyvybę.

Tokia pasaulio tvarka. Ir taip viskas turi klostytis. Nereikia nei priešintis, nei pasiduoti baimei. Jahvė nuties man kelią iš šios žemės, kuri dar saugo mano žingsnius, senos moters žingsnius. Dabar jie tokie lengvi, kad žolė vos vos palinksta nuo jų svorio.

Šitaip yra. Ir taip yra gerai. Kitą kartą, kai mano burna nebegalės įtraukti oro, nebe taip bijosiu.

Vos tik aušra virš pievų ir dulkėtų skardžių, supančių Hebroną, paskleidė blyškų švelnumą, aš palikau motinų palapinę. Šį kartą nesinėšiau duonos ir vaisių, kaip kad tūkstančius kartų anksčiau, eidama laukti Abraomo prie jo palapinės nuo tada, kai jis tapo mano vyru.

Atėjau čionai, ant Kirjat Arbos kalvos, ir atsisėdau ant akmens prie įėjimo į Machpelos olą. Užtrukau, kol užlipau takeliu iki jos. Bet argi tai svarbu! Jei Jahvė nuspręs atimti man kvėpavimą vidury baltos dienos, noriu, kad mano kūnas susmuktų čia, šiame sode, priešais šią olą. Ši vieta mane užlieja ramybe ir džiaugsmu. Balta uola supa įėjimą nelygi-

nant išmoningai sumūryta siena. Didžiulės tuopos šešėlyje, pusapskritimi augancio sodo link, srovena šaltinis. Nelyginant delnas, ištiestas tiems, kuriuos jis sutinka, uolos nuokalnė, nuženklinta pailgais piemenų sukratais akmens aptvarais, apsodinta tvirtakamieniais medžiais, iškvėpinta šalavijų ir rozmarinų krūmais, pamažėl leidžiasi į slėnį.

Iš čia regiu mūsų palapines, susispietusias aplink dryžuotąją juodai baltą Abraomo palapinę. Jų tiek daug, kad nė neįstengčiau suskaičiuoti. Kokia šimtinė, be abejo. Kiek akys mato, tolumoje, virš žalios, žalesnės nei pelkių vanduo žolės blykčioja kaimenių vilna. Pavasaris eina į pa-
baigą. Lietūs buvo maloningi ir atėjo tada, kai jų reikėjo. Dar matau tiesiai virš laužų kylančius dūmus – ženklas, kad rytų vėjas, nešantis smėlį ir sausrą, ir šiandien mus aplenks. Girdžiu piemenų ragą, šunis, kurie loja gindami kaimenes. Kartkartėmis mane pasiekia ore vibruojantys skardūs vaikų balsai. Mano klausia dar gera, kaip ir akys. Saros kūnas dar nesubyrėjęs.

Jaunystė nežino, kas yra laikas, senatvė tik jį tepažįsta. Kol jaunas, žaidi slėpynių su šešėliu. Senatvėje ieškai saulės šilumos. Bet šešėlis yra sustingęs, o saulė efemeriška. Ji pakyla, prarieda dangumi ir išnyksta. Ir vėl nekantriai lauki, kad ji sugrižtų. Šiandien aš myliu laiką taip pat stipriai, kaip myliu taip ilgai lauktą savo sūnų Izaoką.

Ilgai metų laikų ratas sukosi aplink patį save manęs nelytėdamas. Diena sekė dieną mano kūne nepalikdamos jokių žymių. Taip truko daugel metų.

Tada dar nesivadinau Sara, o Saraja. Apie mane kalbėjo, kad esu gražiausia iš moterų. Tai buvo grožis, kuris traukė ir kartu baugino. Grožis, pavergęs Abraomą nuo tada, kai jis pirmąkart pažvelgė į mane. Nevystantis, jaudinantis, bet prakeiktas grožis nelyginant gelė, kuri niekada nesukraus vaisiaus. Nebuvo dienos, kad jo neprakeikčiau, šito grožio, kuris nenorėjo pranykti, kol pagaliau Jahvė išdildė tą siaubingą, viską nulėmusį poelgį. Klaidą, kurią padariau iš vaikiško nekaltumo, iš meilės tam, kurio vardas buvo Abromas. Suklydimas ar tiesiog žodžiai, kurių nesugebėjau išgirsti, nes buvom tokie nepatyrę.

Saulė jau pakilo aukštai. Pro plonus kedro spyglius ir šokčiojančius didžiosios tuopos lapus šildė mano kūną. Jis pasidarė toks smulkus, kad galėčiau apsisiausti savo ilgais plaukais, kurie taip ir nepražilo. Toks

Prologas

trapus kūnas, tačiau jis tiek daug mena! Tiek vaizdų, kvapų, tiek glamonių, veidų, jausmų ir žodžių, kad galėčiau jais užtvindyti visą Kanaano žemę.

Myliu šią vietą. Atsiminimai ima lietus nelyginant krioklys, girdantis upę. Vėsus oras, kylantis iš olos, švelniai glosto man pakaušį ir skruostą tarsi artimo žmogaus šnabždesys. Tarpais atrodė, kad tai mano pačios kvėpavimas, tas, kurį Jahvė šiąnakt buvo sulaikęs.

Ši vieta, tiesą sakant, yra tarsi žyma laiko pilioriuje, panašiai kaip molinės dantiraščio lentelės, liudijančios apie žmones mano didingame Ūro mieste.

Prieš dvi naktis aš gavau dar vieną Jahvės ženklą. Plačiai atvertomis akimis regėjau sapną. Mano kvėpavimas dar buvo ramus, bet kūnas sustingęs ir šaltas. Palapinėje, visiškoje tamsoje – net mažiausias mėnulio spindulys neįstengė prasiskverbti pro jos audinį – staiga išgirdau metaliniais įrankiais trinksint į akmenį. Girdėjau dirbančių vyrų balsus. Niekaip nesupratau, ką jie vidury nakties galėtų veikti prie motinų palapinės.

Panorau atsikelti ir eit pasižiūrėti. Jau mėginau pasiremti alkūne, kai staiga pamačiau. Savo akimis pamačiau tai, ką vien sapnai teleidžia išvyti.

Buvo jau nebe naktis, o diena. Baltą uolą ir įėjimą į Machpelos olą nušvietė saulė. Tai čia nuo pat aušros dirbo vyrai. Jie statė sienas. Tvirtas ir storas sienas. Mūrijo gražų fasadą, kuriame prasišvietė langų ir durų ertmės. Tokią pat didingą buveinę iš akmens, kokių mačiau Ūre, Eride ar Nipūre. Iškart supratau, kas tai.

Jie statė mūsų kapą.

Abraomo ir jo žmonos Saros kapą.

Aš pirmoji užimsiu jame savo vietą. Mano mylimasis Abraomas paguldys ten mano kūną, ir aš pagaliau susiliesiu su kito pasaulio ramybe.

Sapnas išnyko. Kūjų smūgiai į akmenį liovėsi. Vėl atvėriau akis į palapinės tamsą. Šalia savęs išgirdau ramų miegančių Rachelės ir Lėjos kvėpavimą.

Tačiau šio sapno prasmė liko. Iki šiol visi, kuriems apsireiškė nematomasis Abraomo Dievas, tapę gausia gentim, su kuria Jis sudarė Sando-rą visiems laikams, tepažinojom vien palapinių – šiuos dykumų ir vėjo

miestus. Bet aš, Sara, gimiau name, kuriame buvo trisdešimt kambarių, mieste, kuriame buvo šimtai tokių namų ir kurio šventykla buvo tokia pat aukšta kaip Kirjat Arbos kalva, o ji supančios sienos storesnės už jautį.

Per visą savo gyvenimą – nei tada, kai keliavau su Abraomu per kalnus, kur gimsta Eufratas, nei kaiėjau šalia mums ieškant Kanaano žemės ir iki pat Egipto – niekur nemačiau tokio didingo miesto, koks buvo mano vaikystės Ūras. Niekada jo neužmiršau.

Kaip neužmiršau ir to, ko ten mane išmokė: šumerų ir akadų tautų galia – tai jų miestų grožis, jų sienų stiprumas, kanalų ir vandens saugyklų tobulumas, sodų puošnumas.

Kai išaušo diena, nuėjau aplankyti Abraomo ir, kol jis valgė, papasakojau savo sapną.

– Atėjo laikas, kad mūsų tauta imtųsi statyti sienas, statyti namus ir miestus, – pasakiau. – Ji turi įleisti šaknis šioje žemėje. Prisimink, kaip mes buvom pamilę Salemą. Kaip grožėjomės faraono rūmais. O šitoj stovyklavietėj didingo karaliaus Abraomo, žmogaus, kuris girdi Jahvės žodžius ir kuris gali būti Jo išgirstas, moterys iki šiol audžia drobės palapinėms, lygiai taip, kaip jas audė tavo tėvo Teracho gentyje, Ūro miesto sienų papėdėje, kur buvo įsikūrę mar. Tu – žmonės be miesto.

Abraomas klausėsi nenuleisdamas nuo manęs akių. Šypsena suvirpino jo barzdą.

– Žinau, kad tu visada ilgėjaisi savojo miesto.

Jis paėmė mano ranką į savąją, sunėrė pirštus ir mes ilgai taip sėdėjom. Du susenę kūnai, suvienyti rankų ir tūkstančio švelnių žodžių, kurių jau nebereikėjo tarti.

Pagalčiau aš prašnekau apie tai, ką norėjau iškart pasakyti pasibaiigus sapnui.

– Kai mano kvėpavimas liausis, noriu, kad palaidotum mane Machpelos oloj ant Kirjat Arbos kalvos. Sodas, supantis olą, yra gražiausias iš tų, kuriuos mačiau po mano tėvo rūmų sodo. Ta vieta priklauso vienam hetitui, vardu Efronas. Nupirk iš jo tą vietą; esu tikra, kad jis neatsisakys parduoti. Kai mano kūnas bus užkastas žemėn, pakviesi mūrininkus iš Salemo ar iš Beer Šebos. Būtų dar geriau, jeigu jie išmanytų faraono mūrininkų meną. Liepk jiems prie įėjimo į olą pastatyti pačias gražiau-

Prologas

sias, pačias tvirčiausias sienas, kokias tik jie geba sumūryti. Taip iškils didingas Abraomo ir Saros kapas. Tai bus pirmieji mūsų tautos namai. Ji susiburs čia gausi ir kupina pasitikėjimo. Izaokas ir Izmaelis bus kartu su ja. Argi ne mes Jahvės padedami turėtume užtikrinti tautos ateitį?

Abraomui nereikėjo žadėti, kad bus taip, kaip prašau. Žinojau, kad bus taip, nes taip buvo visada.

Nuo šiol galiu visiškai nurimusi laukti, kol liausiuos kvėpavusi. Laukti ir prisiminti. Vėjo nėra, bet tuopos lapai virpa man virš galvos pripildydami orą lietaus garsų. Po kedrais ir akacijomis šokčioja auksiniai šviesos atspindžiai. Lelijų ir mėtų kvapas nugula ant mano lūpų. Virš skardžio nardo ir čirškauja kregždės. Viskas lygiai taip buvo ir tą dieną. Dieną, kai pirmą kartą kraujas ėmė tekėti tarp mano šlaunų. Dieną, kai prasidėjo ilgas Sarajos, Ichbi Sum Usuro ir Taramos dukters, gyvenimas.